

Цијена:

За Црну Гору на годину 8 круна, на по године 4 круне.
За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 кр. а по године 6 круна.
За све остале земље годишње 20 франка у злату, на по годину 10 франка у злату.
Преплата се прима само у годишњим и полугод. роковима.
Поједини број 20 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Преплата се шаље поштом, само и неопредмедијеном администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручије, г. Вељу Рамадановићу, К. Ц. агенту у Котор.
Донети се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.
За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цифара по 4 пара за први пут, а за сваки даљи пут по 2 пара.

Власник: Државна Штампарија

Излази суботом

Одговорни уредник: С. Рамадановић

СЛУЖБЕНИ ДИО

МИ

НИКОЛА I

по милости Божјој

КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Војног производимо:

у чин артиљеријског официра народне војске, артиљеријског подофицира народне војске Андрију Бољевића.

Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

Цетиње, 5. новембра 1909. г.

НИКОЛА с. р.

Министар Војни, Генерал-ађутант,

Бригадир Митар Мартиновић с. р.

МИ

НИКОЛА I

по милости Божјој

КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Војног, а по пресуди великог војног суда ријешили смо и рјешавамо:

да се артиљеријски поручик Војни Ивановић, потпоручици: Миљан Радоњић и Петар Митровић и пјешадијски потпоручик Петар Ђиновић, лише официрског чина због велеиздаје.

Наш Министар војни нека изврши овај указ.

Цетиње, 12. новембра 1909. г.

НИКОЛА с. р.

Министар Војни, Генерал-ађутант,

Бригадир Митар Мартиновић с. р.

МИ

НИКОЛА I

по милости Божјој

КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Производимо, за особиту услугу, у чин пјешадијског потпоручика, водника-питомца војничке школе Богдана Лабовића.

Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

Цетиње, 18. новембра 1909. г.

НИКОЛА с. р.

Министар Војни, Генерал-ађутант,

Бригадир Митар Мартиновић с. р.

РАСПИС

свима обласним управама

У свакој земљи обраћа се велика пажња шумама, јер су оне неопредмедијено благо за свакога. Ту пажњу ваља да поклада шумама не само држава већ и сваки грађанин, јер само у томе случају кад радњу државе искрено помаже сваки њен грађанин, може се рачунати на успјех и општу корист.

Наше шуме представљају у земљи знатан капитал и за то у питањима око унапређења привреде у земљи, оне морају бити међу првим питањима, и то тијем прије, што су користи, које имамо од шума и велике и врло разнолике.

Шуме умјеравају жегу и чини; заклањају нас од јаких вјетрова; утичу на облаке и водене падеже; од њих зависи родност земље — берићет; спрјечавају поплаве, праве врела и потоке; чувају земљу од одроњавања и испирања; утичу на пријатност и љепоту земље и околине; и утичу на тјелесно и дужевно развијање народа.

У томе циљу потписати је и издао распис о шумама од 16. априла ове године број 2404.

Али на жалост, надлежне власти слабо су се старале о извршењу истога, те сам нашао за потребно, да неке опоменем, а и казни за њихово лабаво извршење дужности у овом погледу.

Но, како су неке управне, полицијске власти слабо вршиле своју дужност у овом погледу прије него сам их казнио, — тако су послјиге отишле у другу крајност, забрањујући власницима *приватне шуме*, да не смију сјећи исту ни за *огрјев* и друге домаће потребе.

Међутим, чл. 41. поменутог мог расписа о шумама, даје право, да сопственици горе могу исту употребљавати за огрјев и друге домаће потребе, те према томе, ко би своју гору употребљавао на речену цијел, *њему се забрана на исту не може ставити.*

Узев у обзир све ово, налазим за потребно да наредим:

1. Сваки власник горе има право сјећи исту и употребљавати је за гориво и другу домаћу потребу, као и у бременима је износити на продају на пазаре без прегледа и одобрења шумске комисије; и

2. Да се ова сјеча дозвољава само у оним мјестима, која не забрањује друга, трећа, четврта и пета алинеја чл. 41. поменутог мог расписа о шумама, и то има утврдити шумска комисија.

Наређујем управама, да овај распис обнародују и о извршењу се његову у свему старају.

Број 8537.

17. новембра 1909. год.

на Цетињу.

Министар Унутрашњих Дјела

Ј. С. Пламенац

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— Г. гроф Серсеј, овдашњи опуномоћени, министар француске републике повратио се са кратког одсуства.

Бугарски Краљ у Србији

Као што нам је телеграм јавио, бугарски краљ Фердинанд, на повратку из иностранства, зауставио са неколико часова у Биограду, учинивши том приликом посјету краљу Петру. И ако је та посјета имала приватни карактер, краљ Фердинанд је био дочекан срдечно са дужним почастима, те га је грађанство одушевљено поздравило и ако је тек мало раније било обавијештено о његовом доласку. — Сва српска штампа гледа у тој посјети успоставу срдчних одношаја између Србије и Бугарске и стамени почетак српско-бугарске заједнице, те је о истој проговорила симпатично.

Тим поводом биоградски „Одјек“ донио је у свом 261. броју уводни чланак, који овдје у цјелини преносимо.

„Прије мјесец дана бугарски краљ имао је први састанак са српским пријестолонашљедником Александром у нашој старој пријестоници Крушевцу. Јуче је бугарски краљ био гост краља Петра и нове српске пријестонице. У току од мјесец дана на тај се начин у два маха манифестује жеља и с једне и с друге стране, да односи између два брата народа, српског и бугарског, постану најсрдчније искрени, као што су и лични односи између њихових владара.

Посјета бугарског краља учињена је директно саме краљу Петру. Њен политички значај није ничим у напријед био обиљежен. Али њен значај тиме није ни уколико умањен. Она има да утврди једну јасно одређену тенденцију да се у политичким односима између Биограда и Софије поврати узајамно повјерење и да се једном манифестацијом даде вјера да ће се и будућности у томе духу раз-

вијати односи између двије сусједне словенске и балканске државе. Заједнички интереси не само Србије и Бугарске, већ и осталих балканских држава захтијевају да се са узајамним повјерењем осјети што јача хармонија у њиховим односима и политичким гледиштима. У истој мјери и општи интереси европског мира, нарочито у ово доба кад настаје све већа сумња у одржану европску равнотежу, захтијевају да се на Балкану, сад више него икад, констатује међу народима узајамно повјерење и њихова споразумна акција у свима животним питањима њихових држава. Заиста, једина спасоносна политика балканских народа, сваког посебиче и свих укупно, јесте у апсолутној хармонији њихових политичких циљева.

У духу ове политике, и с још већим повјерењем на њено успјешно развијање, можемо већ констатовати стварне резултате. Србија је успјела да развије и одржи око себе добре и пријатељске односе са сусједним државама. Поред особите срдчности која Србију везује за Турску, и која ни у једном тренутку није била нити може бити доведена у питање, наша држава с пуно вјере да иде путем паметне политике, може се радовати да се та иста срданост и пријатељство осјећа у истој мјери и у њеним односима са братском Бугарском и једнородном Црном Гором. Одржавајући и развијајући ову и овакву политику, балкански народи раде на корист и својих интереса и интереса општег мира“.

Аустријски парламенат и Словенска Унија

Аустријски парламенат се ових дана поновно састао у сједницу. Сви преговори, повођени између владе и представника њемачких странака и пољског клуба с једне и представника Словенске Уније с друге стране, остали су до сада без успјеха. Словенска Унија је остала дошљедна својој ранијој одлуци, да борбу противу кабинета Бинертовог води свом жестином и свом енергијом.

Сада је пред парламенат изнијет на одобрење буџетски провизоријум за идућу годину. И Словенска Унија ће на томе питању сада покушати да обори кабинет Бинертов.

Од стране њемачке партије било је предложено Словенској Унији, да она пропусти овај провизоријум кроз парламенат, па онда да се између завађених странака приступи преговорима и да се утврди један заједнички, стапан програм, који би могао бити остварен.

Поводом тога приједлога Словенска Унија је држала конференцију. На њој је посланик Крамарж био предложио, да Унија прими овај приједлог, па да провизоријум на прво читање пусти без опструкције и да сачека да види, шта ће јој од стране њемачких странака бити предложено. Па ако ти приједлози не буду такви, да могу задовољити захтјеве Словенске Уније, онда удружене словенске партије имају још увијек довољно времена да спрече примаче буџетског провизоријума на другом читању.

Овај приједлог д-р Крамаржа конференција Словенске Уније није усвојила, већ је донијела ријешење, да држање уједињених словенских странака према кабинету остаје и даље неизмијењено. А то значи, да Словенска Унија наставља опструкцију и да влада са својим приједлом о буџетском провизоријуму неће моћи продријети ни на првом читању. Ипак то не значи да ће Бинертов кабинет због тога морати пасти. Њему још увијек стоји на расположењу § 14. аустријског устава, ј

по коме влада може да уводи све законе па и буџет у живот и без одобрења парламента. Владини листови у Бечу последњих дана много су пријетили тим параграфом непокорним Словенима.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

Земљорадничка Задруга

Као што смо нагласили у првом чланку, земљорадничка задруга је удружење, које има задатак да набави пољопривреднику све оно што утиче на пољопривреду, као: сјеме савршене пољопривредне справе, стоку за рад и приплод, храну људску и сточну, и т. д.

Задруга земљорадничка је удружење пољопривредника, који осјећају извјесне потребе за своју радиност (пољопривреду и сточарство) удружују се да их намирне.

Задруга се оснива само за своје задругаре, или другим ријечима, само за оне, који су поднијели све терете и сву одговорност и споразумјели се, те образовали задругу — општу потпору. По овоме, земљорадничка задруга има да се стара само о једној ствари: како ће што боље и пробитачније да намири потребе својих задругара, те да отуда виде на првом мјесту они као задругари, а затим и цијела пољопривреда, корист.

Старајући се само о томе, земљорадничка задруга нема спекулативан циљ, нити циља на какву добит за себе. Добити нема код земљорадничке задруге, нити диобе ове, као што је то случај код варошких кредитних установа.

Варошке кредитне установе дају кредит и нечлановима, гледајући при том да извуку што већу добит, коју послје међу своје акционаре дијеле као дивиденду. Међу тим земљорадничка задруга даје кредит само својим задругарима и то по ову исту цијену, по коју га је и сама набавила с додатком само трошкова око манипулације — око набавке. Услед тога она и не дијели добит међу задругаре, пошто добити и нема. Деси се кад и кад да се на трошковима око рада задругиног нешто уштеди, т. ј. да се мање потроши него што је у предрачун узето, али то није добит постигнута рецимо на цијени подијељеног кредита, него чисто *уштеда* од трошкова, који се не могу увјек у плаку у предрачун ставити.

Суме ових годишњих уштеда образују начочити фонд, који је својина свих задругара, но на који нема лично *право* ни један задругар. Фонд овај, који се код земљорадничких задруга зове *резервни фонд*, не дијелив је, а циљ му је, да служи као резерва, као извор за покриће штета у задрузи, јер, не треба заборавити, да као што није могућно тачно предвидјети колики ће трошкови бити преко године, те има *уштеде*, тако се исто може десити да неке године нема уштеде, него на против да се више потроши но што је предвиђено. И за те случајеве, као и у опште за све штете у задрузи, служи резервни фонд, одакле се оне, колико је могуће, покривају. Земљорадничка задруга оснива се без новчаног капитала. Члан задруге није дужан да улаже недејелно или мјесечно на удјеле или акције (ових и нема), али у мјесто тога, сваки је члан одговоран свим својим покретним и непокретним имањем за дугове задругине. Одговорност ова простире се на све задругаре подједнако: сви задругари одговарају *равномјерно* између себе, а *солидарно* према повјериоцима задругиним.

Круг рада земљорадничке задруге простире се највише на једну сеоску општину, а ако је ова сувише велика или ако је састављена из неколико села, онда само на један дио села, односно само на једно село.

Новац за рад земљорадничка задруга набавља на два начина:

1) иштедњом својих чланова и других лица и

2) зајмовима од већих новчаних завода, разних удружења или приватних лица — газда сеоских или варошких.

Земљорадничка задруга је у исто вриеме расадница многих других економ-

ских установа. Таких у Краљевини Србији има: установе за заједничку набавку и употребу савршенијих пољопривредних справа и машина; за заједничку производњу и продају земљских производа; виноградарске задруге; млекарске задруге; дјечја штедња и т. д.

Ово су главније црте организације земљорадничке задруге.

Истина је, да се по овим цртама не може саставити потпуна слика ове установе, али се бар може распознати њихов карактер и повићи разлика, која их одваја од обичних шпекулативних или других удружења.

Пет. С. Филиповић
бив. чинов. Глав. Савеза Српских
Земљорадничких Задруга

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Његовање очију.

Његовање очију треба да отпочне од првога дана детињег живота. Небрига и незнање много су више криви оним милионима слабих очију, која се данас виђају у цијелом културном свијету, него ли све скупа болести и повриједи ока.

Као што је познато од болесне и заражене мајке дијете добија врло опасно запаљење очију. Чим се опази да се очи у дјетета црвене, капци отичу, из очију тече густа, жута течност, од које се очи залијене, треба одмах звати љекара. Ако се те појаве на дјетету пренебрегну, за кратко вријеме болест упропасти рођачу и дијете ослијепи. Ако се одмах зове љекар, извјесно се може дијете спасти. С тога не треба оклијевати него одмах звати љекара, чим се поменути знаци покажу на дјетиним очима, али је и за здраве очи у дјетета неопходно потребна највећа чистота. Никада при купању дјетета не треба му очи прати водом у којој се купа. За прање очију треба узети чисту, прекувану, млаку воду, на њом испрати дјетету очи помоћу чисте вате, и то два пута дневно.

Поред најбрижљивије чистоте треба и на то pazити, да никада сувише јака свјетлост не удара тако у очи, јер ти јаки надражаји слабе очињу осјетљивост. Али не треба пасти ни у супротну погрешку да се дијете држи у вјечиту полумраку. Као у свему, тако је и у томе, паметна умјереност најповољнија за здравље.

Најобичнији је очињи недостатак кратковидост. Томе је најглавнији узрок напрезање очију у младим годинама и недовољна свјетлост при читању и писању. Дијете треба навикавати, да чита и пише увијек на даљини од 25—30 сантиметара, а не да забоду нос у књигу или у хартију, кад чита и пише. Ако не помажу опомене, онда треба везати дијете преко груди за наслон од столице, како би стално одржавало потребну даљину очију од књиге са сувише ситним словима, или рђавом штампом.

При сутону и недовољном осветљењу не треба дјети допустити да читају и пишу или да раде ситне послове, као вез и т. д. Често треба код дјете прекидати замарање очију изласком на поље и кретањем по слободном ваздуху. То кријени и титљело и чула.

ЛИСТАК

Ручни рад у мушкој школи

(Наставак).

Ручни рад развија укус и естетична осјећања.

Ручни рад развија појмове о правилним облицима и допадање онога што је лијепо, дакле развија основе естетичких осјећања. Писање наших ученика јасно нам казује колико и колико још треба времена да протече да развијемо у ученика недостижни идеал, да развијемо укус за оним што је лијепо. Још у вријеме прастаре грчке школе обраћа се пажња на естетичко васпитање. Наши и старији ђаци знаду много да причају о јелинској култури и архитектонској вјештини њиховој, али ако завиримо у њихове теке, у њихове цртеже и друге радове увијерићемо се да су само механички научили оно што говоре а да укуса естетичкога и нема у њих. Они томе нијесу криви јер нијесу имали рационалне основа за развијање естетичких осјећања. С тога је народној школи задатак да дадне основе за ово васпитање. Један од најмоћнијих предмета за развијање тих осјећања јесте ручни рад. Он има да ту осјетну празнину допуни и да развије укус код ученика.

У картонажи слагањем разнобојних хартија ученик добија осјећај тиме што научи да правилно слаже боје тако да једна с другом стоји у складу. У столарству ученик се учи највећој чистоти и тачности.

Дјечја соба треба да је видна, играчке не смију бити ситне природе, да напрежу очи. У опште треба имати на уму да се у дјетинству обезбјеђује добар вид и здраве очи. Што се тада погрјијеш, не може се више исправити.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Изложба женских рукотворина. — „Средишње друштво чешких жена“ у Прагу намјерава да приреди у јануару идуче године, у својим просторијама изложбу српских народних женских умотворина под именом: „Српска Жена“. Да би се изложба могла извести достојно српске жене и њеног лијепог гласа у свијету, поменуто друштво моли све женске задруге и све врсне сестре Српкиње да покупе и пошаљу истоме све оно, што су српске мајке својим трудом и умјетничком снагом израдиле, као разне тканине, везове, дјелове народне пошње, плетива и т. д., дакле све оно што је значајно, било као орнаментика, било као стародревност. Не тражи се да се пошаљу многе ствари, већ само такве рукотворине које могу издржати и најстрожију критику и које су у стању да карактеришу особине српске жене. Изложба треба да покаже, да је српска жена творитељка домаће индустрије, да је од природе вјештакина и да умије мислити и неуморно радити, с тога и треба да су на изложбу заступљени сви крајеви у којима Срби живе. — На послате ствари треба означити чије су и одакле; јесу ли на продају или не, те ако су на продају одредити им цијену, али тако, да друштво без штете власника може задржати 5 до 10% од продајне цијене. — За ствари пошиљаоц плаћа подвоз, те се имају исте осигурати против ватре и крађе.

Пошиљке се упућују на адресу: Ustredni spolek českých žen. — Prag.

Нобелова награда за литературу. — Овогодишњу Нобелову награду за литературу одијеће, по свој прилици, највећа шведска списатељица *Селма Лагерлеф*, за коју се овогодине изјавише агитира, како не би остала награда припала другоме са стране, као прошле године, већ да остане у Шведској. — Најопаснији *Селмин* такмац је чувени француски писац *Анатол Франс*.

Свјетски поштански савез. У Берну, (Швајцарској), у сједишту свјетског поштанског савеза, недавно је свечано откритвен споменик о 25-годишњици те велике међународне установе. На свечаност су се у лијепог броју искупили изасланици из свих крајева једне и друге половине земљине кугле. Међународном поштанском савезу је сврха, да замршено и веома сложено пословање, које је усљед огромног развика саобраћаја и промета у поштанској управи настало, уреди и простијим учини. Да је ова међународна установа једна велика благодат за духовну и материјалну културу само се каже. Поштанском савезу су се придружиле скоро све државе на свијету.

Омладинска статистика. У Будим-Пешти постоји организација тамошње српске академске омладине „Коло Младих Срба“, која је поред секција „Коло Срба Медицинара“ и „Винића“ основала још и „Социјолошку секцију

Буде ли му предмет не исправан сам ће видјети да није лијеп; буде ли му нетачан сам ће се увијерити да ће се брзо искварити, дакле опет да му није лијеп. У *илетарству* да му предмети буду *правилни и тачни*, јер неправилни предмети утицаће на ученике онако исто као и у столарству а нетачан рад казаће да му је била мука узалудна.

Осјећаји од чистог рада утичу на ученика толико да у њему развијају укус и допадање. Постојаним вршењем тачнога и чистог рада у радионици добија се наклоност к чистоти и тачности која доцније пређе и у навику.

5. Ручни рад развија вољу и самосталност.

Ручни рад води ученика к љубави и радости за рад и оно што је урадио навикава га на пажљивост и помоћу овога васпитава га у вредности и развија му и друге врлине. На тај се начин моћ воље школује за сигуран рад а њен развој учвршћује карактер са јаком вољом. Кад је рад тун потребан да му развије физичке силе онда му изазива и вољу и постепено развија живавост, ученик постаје издржљив у тешкоћама које му се у раду показују све дотле док рад срећно не сврши, те се самувјери о својој способној моћи.

Кад ученик у игри употребљава све своје силе да што год постигне онда кажемо да он хоће. Но пошто је његова воља у игри кратковремена, дакле, експлозивне природе, — то ручни рад захтијева ученикову вољу на дуже вријеме. При њему ће се притицајем снаге вољине предмети један за други везивати а помоћу тога

кола младих Срба“. Да би се живот српске омладине што боље упознао, Коло младих Срба је покренуло и стварање омладинске статистике, која ће у својим резултатима дати правац омладинском раду, припомоћи ријешењу омладинског проблема и њене организације.

У том циљу Коло младих Срба је издало нарочите статистичке листе са 90 разних питања, које ће испунити гимназисте, почевши од VI разреда, приправници учитељских школа, богослови, академски грађани и апсолвирани слушаоци универзитета. Питања су тако удешена, да се из одговора омладинске статистике не може сазнати ко је листу попустио, а листе се не потписују. Управа Коло младих Срба обрадиће добивени материјал и изнијеће га на јавност, те ће се тако најбоље упознати хигијенске, материјалне и социјалне прилике српске школске омладине.

О новинарима и новинарству. У бечком „Научном Клубу“ држао је ових дана тамошњи публициста, савјетник владе, Винтериц, јавно предавање о новинарству и о новинарима. Велики дио свога предавања говорник је посветио био историји развића тога удружења од његовог оснивања до данас. Новине су од тада добиле сасвим други изглед; нестало је је оног патријархалног односа између уредника и читалаца. Лорд Бурнхем на последњој конференцији изасланика новинарских удружења сранио је обим данашњег новинарског рада са журналистичким радом у прошлом вијеку. Па ипак лајик нема ни појма о томе колико искуства и техничког знања треба само за преглед и оцену дневних вијести и како се дописничка служба огромно развила телефоном и телеграфом. Тешко је представити себи и оно физичко и душевно напрезање, којем је новинар изложен. Предавач је изнио по томе рад парламентарних извјестилаца лондонскога „Тажмса“, који су у нарочитом угледу, и прешао за тим на оцену штампе у публици. Штампана се, вели или процјењује или потцјењује, па ипак она није ни свемоћна ни тако немоћна, како се замишља. Потпуно објективних листова не може бити, јер кроз сваки вије задах личности душевнога управљача. Да неко буде добар новинар потребно је прије свега да има осјећај одговорности и способност да ствар схвати муњевитом брзином, и да оно што је схватио изнесе са пуно темперамента. Новине такође раде данас на стварању новог идеала образовања; на многострукости образовања и њеном практичном искоришћавању. Ако је штампа при томе свјесна своје одговорности она ће бити правична према већини у народу и моћи ће послужити општем добру.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Одликовања. Њ. Кр. Височанство Господар благоизволно је одликовати IV степеном Данилова ордена: бригадног барјактара Арса Н. Вуошевића из Куча и офици. народ. војске Душана В. Кривокапића из Цуца, а V степеном истог ордена, Стевана Пејановића из Добреког Села.

Народна Скупштина. Народни посланици који су окупљени на Цетињу у ре-

изазивати постојаност која почива на трајној вољи.

До сада је у школи важило као правило, да ученици, који немају успеха у другим наукама, нијесу низашто. Такви су, послјед дужег напрезања наставничког осгајали да понове разред или да више годишњим понашањем изгубе право на школовање. Такав ученик видећи своју душевну немоћ и сам напушта свој рад, долази редовно у школу и равнодушно слуша предавања, од којих ништа не научи. Ручни рад има ту мађијску моћ да многе душевне особине у ученику развије и ако су у њему тињале, да их изазове те да од обичног ученика створи вриједног и ваљаног и да послјије и сам наставник обрати на њега пажњу. У чисто умној настави не могу се ни све душевне способности учинити, докнапротивуручном раду сваки се на послу види какав је. Они, који полако мисле помоћу ручног рада примјећују се, али се њихово схватање да опазити те добију вјеру у себе јер виде да они могу што год урадити. Они пак лакоумислени ученици, који држе, да се све лако може урадити долазе опет до знања да, ако се што непажљиво ради без плана и стрпљења, да то не може бити ни лијепо ни добро, — те се уче да поштују лагани, пажљиви и стрпљиви рад. Наставнику је највећа радост кад види да му ученик напреже да што уради. Чудновато је колико непоколебљивог постојанства воље и чежње имају ученици у школској радионици. Но ово се само опажа код оне генерације ученика за коју кажемо да је добра а за лошу генерацију у којој је већина учени-

ковни сазив Скупштине, имали су у сриједу, 18. ов. мј. у 9 сати прије подне свој први претходни састанак у згради Зетског Дома, одакле су на позив министра унутрашњих дјела, г. Јована Пламенца, отишли у манастирску цркву на призивање Св. Духа. По повратку из цркве зауставили су се пред Двор Његовог Кр. Височанства Господара правећи овације, нашто је Њ. Кр. Височанство Господар изашао пред Двор, отпоздравивши посланике и пожеливши им срећан рад. Оголен су се поново упутили у скупштинску дворану, те је по пословнику заузео привремено председничко мјесто, г. Јанко Милић, члан Великог Суда, као председник вериф. одбора, предложивши за привремене секретаре, г. г. попа Марка Требјешанина и кап. Риста Бошковића. За тим је настала прозивка посланика, те је констатовано да их је присутно 63. Тада је привремени председник предложио да се приступи избору часништва, одредивши г. г. Сава Кривокапића и Малина Радовића да воде контролу над сабирањем гласова. — Пошто су сви посланици гласовали и извршено сабирање, привремени председник објавио је да су изабрани: г. г. Марко Ђукановић за председника, са 47 гласова; Јанко Дрљевић, за потпредседника, са 46 гласова; Сава Драговић и прото Душан Петровић за секретаре, први са 46, а други са 47 гласова. — Остали гласови су били подијељени на поједине чланове скупштине, а биле су и неке бијеле цедуље. — Тако је изабрано исто часништво, које је било и у овогод. ванредном сазиву Народне Скупштине.

Ново изабрано часништво заузело је по томе своја мјеста, те је председник г. М. Ђукановић захвалио нар. посланицима на повјерењу, које су му ови и овом приликом указали. — Затим су се посланици разишли у 10^{1/2} сати прије подне.

Сјутра-дан, у четвртак, имали су други кратки састанак, те су се подијелили на одсјеке.

Данас је отпочео редован рад читањем указа Њ. Кр. Височанства Господара с којим се отварају скупштинске сједнице, који су посланици стојећи саслушали попативши га бурним усклицима: Живео! — Затим су прочитани укази, којима се Народна Скупштина подноси на рјешавање: наснова „закона о јавним правозаступницима“; пројект „закона о судском поступку у кривичним дјелима“ и пројект „трговачког закона“. — Сви ти пројекти упућени су одбору на проучавање.

Пресуда Великог Војног Суда. Велики Војни Суд у Колашину састављен поводом велеиздајничког покушаја, извршеног концем августа у Васојевићима, утврдио је, да су зли остатци од г. 1907. радили на завјери још од фебруара ове године, у сврси насилног обарања постојећег стања у земљи, а средством војних установа; да је главном одбору био на челу још г. 1907. компромитирани и зато пензионирани командир Митровић, који је због његовога сумњивога држања у доба посљедње тешке кризе, кад је Црна Гора била на прагу рата био лишен и грба командирског; и да му је био главни агент бивши поручик Бојовић, који се је такођер г. 1907. компромитирао те тада био отпуштен из службе.

ка тешко схватљива у овоме се не може уживати. У школској је радионици живот и утркивање; у њој се све силе стављају у покрет. *Резултанта је тих сила воља.* Ова воља за рад у исто је вријеме и основица за успех наставе ондје гдје њом управља ваљан наставник. Тајна овога успеха лежи у љубави дечијој за практични рад, које грађе нема у умној нагомиланости. Љубав помаже и отклања све тешкоће, њој је труд добро дошао и ако је ученик у зноју окупан. Љубав је полуга која покреће све мускуле и нерве само да се сврха постигне. Ако је при практичном раду учињена грешка, ученик види сам свој неуспјех и узроке његове својим очима. Ако је пак пажљиво радио и успио онда се радује и срећан је кад га наставник само похвали јер му је то највећа награда. Овдје ученик види сам свој успјех, то га храбри на рад. У умној настави већ се то не види. Зар ако је научио глагољ како се мијења, он осјећа да је нешто учинио наипредак у српском језику? — Он је само радостан што је свршио један посао и ништа више. Шта је погрешно научио, шта му не ваља он не зна већ очекује наставников суд о томе. А да видимо дјецу у школској радионици како се у њима развија стваралачка моћ. Ко их наговара да све то пажљиво раде? Овђе им се дала прилика да и сами нешто ураде. Сваки корак до циља за себе је циљ. Кад је дат задатак у школској радионици одмах се гради план и размисља како ће се што урадити. Долази цртање а за тим практичан рад. Ученици из свога рада добијају интерес за рад.

(Наставиће се)

Резултат тога њиховог рада био је: одметање слатинског кмета Рачића и његово бјегство преко границе, поход чете потпоручика Ђиновића на војно славалиште, и бјегство поменутих Митровића и Бојовића као и поручика Ивановића са неколико рођака преко границе, прије него ли их је власт тражила, што је био доказ, да Ђиновићев покушај није био само његово дјело.

Војни Суд је пресудио на смрт све горе именоване, и с њима још барјактара Јојића. Илију Божићина Петровића, предузимача државних грађевина и потпоручика Митровића.

Пресуда је извршена јавно у прошли понедељак над Ђиновићем, Јојићем и Рачићем на Андријевици, а над Митровићем и Петровићем у Подгорици.

Остали саучесници осуђени су од двије године до највеће казне робије.

Из Дјевојачког Института Царице Марије. Данас је овај институт прославио скромно четрдесетогодишњицу свога опстанка. У 10 сати из јутра било је у капели истога свечано благодарјење, којему су сем ученица, присуствовали оvd. руски отправник послова г. Дјаченко и војнички аташе г. Потанов, као и неке друге личности са Цетиња. — За тим је било примање честитања, а у подне ручак.

Вријеме. Поново је окренуло јужно вријеме, те је снијег који је раније пао на Цетиње, усљед велике кише која престано од неколико дана пада, потпуно нестао.

ТЕЛЕГРАМИ

Петроград, 15. новембра. Генерал Бекман, генерални гувернер Финландије, именован је чланом државног савјета.

Цариград, 15. новембра. Одговарајући на интерпелацију, односно говора Малинова и Паприкова у бугарском Народном Собрању, Рифаг паша је изјавио, да су одношаји са Бугарском у ово последње вријеме задовољавајући и да ће се као што се нада, још више побољшати. Што се тиче балканског савеза, турској влади нијесу познати симптоми, који би могли потврдити говор о томе. Парламенат је усвојио дневни ред, задовољивши се горњом изјавом Рифат пашином.

Беч 16. новембра. Поручик Хофрихтер, који је био затворен у а-

фери са отровним пилулама, доведен је јутрос стражарно из Линца овамо и предан војничком суду.

Петроград, 16. новембра. На мјесто Бекмана, именован је за гувернера Финландије његов помоћник Сејн.

Париз, 16. новембра. Један урођеник из Алжира, извршио је јучер у подне атентан у улици Кастилоне, на командата округа Сене, Веранда. Нападач је по свој прилици хтио да убије војног министра, који је сличан Веранду, јер се при њему нашла слика првог. Веранд је тешко рањен у главу.

Берлин, 17. новембра. Приликом отварања Рахштага, цар Вилхелм је прочитао пријестону бесједу, у којој је наглашено, да њемачка влада настоји и даље да одржи потврду мирних одношаја са осталим велесилама, те се изражава повјерење у јединство трију савезних држава. Њемачка ће уложити и у будуће свој труд за напредак њихових народа, одржањем мира.

Београд, 18. новембра. Према листу „Политика“, Министарство војно расписало је стјечај за набавку 90,000 брзометних пушака, 10 батерија великих топова, 150 мицраљеза и 120 милиона пушчаних набоја, за наоружање 200,000 људи.

Цариград, 18. новембра. Српски посланик изјавио је Министру иностраних дјела, да су неосновани говори као да Србија намјерава склопити савез против Турске, те је нагласио да економски интереси Србије захтјевају добре одношаје са Турском.

Лондон, 18. новембра. Горњи дом усвојио је дневни ред, који је Лансдаун предложио, са 250 против 75 гласова.

Беч, 18. новембра. Први војнички ваздушни брод „Парсевал“ предузео је јутрос пут у даљину од 260 километара.

Беч, 19. новембра. Аустријски ваздушни брод „Парсевал“, морао је прекинути пут, усљед неповољне струје.

Биоград, 19. новембра. Бугарска влада дозволила је превоз живе српске стоке преко Бугарске. Званичне новине доносе, да овдашњи котпетентни кругови не знаду ништа о тврђењу бугарског листа „Вечерња пошта“, да је у 1906 год. постојала у Београду завјера против Краља Фердинанда. Пресбиоро је овлаштен са надлежне стране да изјави, да су потпуно неосноване вијести, о тобожњим политичким здравицама које би биле измијењене приликом посјете Краља Фердинанда у Биограду.

Цариград, 19. новембра. Парламенат је усвојио у првом читању законски пројект односно формације официрског резервног кора.

Петроград, 20. новем. Приликом расправе у думи о личној неповриједности, Марков, посланик крајне деснице, напао је жестоко кадете и друге угледне Русе, на што су кадети напустили дворану. Предсједник је одузео ријеч говорнику.

Лондон, 20. новембра Парламенат је затворен пријестоном бесједом, у којој је наглашено, да одношаји Енглеске са осталим велесилама слиједе бити најпријатељскији.

Списак странаца приспјелих на Цетиње од 1. до 15. новембра 1909. год.

Гранд Хотел: Емил Фраминг, војн. капетан из Шибеника; Ернест Истрети, чинов. из Букурешта; поп Марко Вучковић, катол. свештеник из Котора; Т. Н. Лоре прив. из Загреб; Аугуст Крал с господом, аустр. консул из Скадра; Ђ. А. Коррадини, ижињер из Бари; Х. Холозан, чинов. из Марсеља; Ф. М. Макие, дописник из Њујорка; Ф. Граубнер, с господом, капетан из Лајцига; Шарл Русо, приват. из Париза; Теодор Кларк, прив. из Лондона; Милош Живковић, новинар из Биограда; Момчило Радовановић, адвокат из Биограда; Антоније Шокарац, секрет. суда из Биограда; Фортунато Марки, тргов. путник из Сплета; Кол Дика, трговац из Скадра; Виконт Л. Дефром де Либермонт, рентијер из Париза.

Званични огласи

ШКОЛА

3А

финансијске и административне чиновнике извјештава своје ученике како редовне тако и ванредне, да репродукована предавања из свих предмета, који се у истој школи предају, могу добити код г. **Петра Петровића** књиговође министарства финансија.

К Бр. 127. Из канцеларије управе школе за финансијске и административне чиновнике, 23. октобра 1909. Цетиње. 3,5

НА ЗНАЊЕ

Многи Књажевски поданици, који се у иностранству баве, кад остану ма на који начин без пасоша, или кад овоме изађу рок, обраћају се Књ. Министарству Иностранних Дјела или Књ. Легацији у Цариграду с молбом, да им се издаду нови пасоши, или обично саопштавају своје адресе тако нетачно, да им се пасоши не могу послати, или кад им се пошљу на адресе, које су нејасно означили, писма се враћају натраг.

Усљед тога овим се обраћа пажња свијема Црногорским поданицима, који су у иностранству, да нове пасоше имају тражити преко Књ. Консулата у мјестима гдје ових има, гдје их нема нека се обраће Књ. Министарству Иностранних Дјела преко Царско Руских Консулата, а гдје и ових нема, онда преко дотичних мјесних политичких или општинских власти.

Књ. Легацији у Цариграду имају се обраћати само они Књ. поданици за тражење пасоша, који у Турској Империји живе, а сви остали имају своја тражења гореозначеним путем Министарству Иностранних Дјела.

К броју 4915, 1908 г. Из канцеларије Књ. Министарства Иностранних Дјела, 9. септембра 1909 год. на Цетиње. 9,10

ОГЛАС

Вукало Тодоров Дашић из Шекулара јавио се последњи пут својој фамилији из Њу-Јорка 1906 г., а како се од тада ништа о њему не зна, то се моли свако оно лице, које би што о поменутом знало, да што прије извјести ово Министарство.

Бр. 1996. Из канцеларије Књ. Министарства Иностранних Дјела, 21. октобра 1909., на Цетиње. 3,3

Цркве, манастири и свештенство у Црној Гори за 1907. и 1908. годину

ГЛАВНИ ПРЕГЛЕД

I.

Број	БОГОМОЉЕ	Године	
		1907	1908
А.			
1	Црква саборних — парохјалних	145	145
2	Сеоских цркава	227	230
3	Манастира	15	15
Свега		387	390
Б.			
Подигнуто је нових:			
1	Саборних цркава	—	3
2	Сеоских цркава	—	—
3	Манастира	—	—
Свега		—	3
В.			
Појрављено је:			
1	Саборних цркава	4	7
2	Сеоских цркава	2	3
3	Манастира	—	—
Свега		6	10
Г.			
1	Парохија	153	153
2	Капеланија	—	—

II.

Број	СВЕШТЕНСТВО	Године	
		1907	1908
А.			
Свештенство свјетовног реда:			
1	Протопрезвитера	5	5
2	Јереја	135	135
3	Ђакона	2	2
Свега		142	142
Б.			
Свештенство монашког реда:			
1	Архимандрита	3	3
2	Игумана	3	1
3	Јеромонаха	14	14
4	Монаха	2	2
Свега		22	20
В.			
Рукоположено је:			
1	Свештеника	—	—
2	Монаха	—	—
Г.			
Суђење свештеника:			
1	Суђено је свештеника	5	6
2	Осуђено је свештеника	5	1
Ослобођени су:			
1	Као невини	—	—
2	Из недостатка доказа	—	—
3	Прекинута ишљеђења	—	—
4	Одбачена тужба	—	—
5	Пуштено испод суђења	—	—
6	Сprovedено другој власти	—	—

Број 8519. Из Статистичког Одсјека Књ. Министарства Унутрашњих Дјела. 17. новембра 1909. године, Цетиње.

